УТВЪРЖДАВАМ:……..……

/……..……/

Директор на …….

# УЧЕБНА ПРОГРАМА

## НА УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ

## ПО БЕЛ ЗА ИЗБИРАЕМИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

## (БЕЛ ИУЧ)

**за IV клас за _____/_____УЧЕБНА ГОДИНА**

| |
|---|
| 1,5 часа/седмично/34 учебни седмици<br><br>51часа/годишно |

Изготвили:

4 А клас: _____

**/имена и подпис/**

4. Б клас:_____

**/имена и подпис/**

4. В клас:_____

**/имена и подпис/**

4. Г клас: _____

**/имена и подпис/**

4. Д клас: _____

**/имена и подпис/**

**1. Кратко представяне на учебната програма:**

Учебната програма по български език и литература за избираемите учебни часове е изготвена в пълно съответствие с изискванията, заложени в учебната програма по български език и литература за общообразователна подготовка. Насочена е към затвърдяване и задълбочаване на знанията, уменията и отношенията, свързани с езиковите, литературните и комуникативноречевите компетентности на учениците.

Обучението поставя акцент върху:

- **Фонетика и правоговор:** твърди и меки съгласни, правопис на звучни/беззвучни съгласни и неударени гласни, писане на думи без собствено ударение (предлози, частици, съюзи, кратки местоимения);
- **Лексикология и словообразуване:** сложни думи (с два корена), антоними (противоположни думи), работа с тълковен речник;
- **Морфология:** числителни имена (бройни и редни), определителен член при съществителни от м. р. ед. ч. (пълен и кратък член), времена на глагола (сегашно, минало и бъдеще) и правопис на глаголните окончания (*-а/-ат, -я/-ят, -м*);
- **Синтаксис:** части на простото изречение (подлог и сказуемо), просто и сложно изречение, пунктуация при съюзно и безсъюзно свързване;
- **Текст, общуване и редактиране:** сбит преразказ, съчинение по аналогия / словесна опора / картина, пряка и непряка реч, начини за редактиране на текст;
- **Литературно обучение:** жанрове (легенда, разказ, приказка, стихотворение), диалог, монолог, олицетворение, автор и герои, мотиви за постъпките.

**2. Цели на учебната програма по БЕЛ ИУЧ:**

Целите на обучение в избираемите часове са насочени към:

1. да се разширят в практически план знанията за езиковите и речевите единици;
2. да се задълбочат знанията на емпирично равнище за правоговорни, правописни и пунктуационни норми;
3. да се усъвършенстват уменията за четене, развиване на уменията за създаване на текст;
4. Да се да се усъвършенстват уменията на учениците да говорят и четат правилно и изразително;
5. да се усъвършенстват уменията на учениците да пишат грамотно и четливо;
6. да се задълбочат знанията за звукови промени, части на речта, видове изречения по цел на изказване;
7. да се разширят уменията за възприемане, осмисляне и интерпретация на определени литературни жанрове;
8. да се разширят уменията за ориентиране в комуникативната ситуация и за устно и писмено създаване на текст.

**3. Очаквани резултати от обучението в края на класа:**

| **Области на компетентност** | **Знания, умения, отношения** |
|---|---|
| *Езикови компетентности* | • Разграничава твърди и меки съгласни и техния правопис (*я, ю, ьо, йо*).<br>• Образува и пише правилно сложни думи; разпознава антоними.<br>• Разпознава и пише бройни и редни числителни имена.<br>• Прилага правилото за пълен и кратък член на имената от м. р. ед. ч.<br>• Определя времето на глагола (*сегашно, минало, бъдеще*) и изписва правилно окончанията.<br>• Открива подлог и сказуемо в изречението.<br>• Разграничава просто от сложно изречение по броя на сказуемите и поставя запетая. |
| *Комуникативноречеви компетентности* | • Преразказва сбито повествователен текст в устна форма.<br>• Съчинява собствен текст по аналогия, по картина от художник или по две опорни думи.<br>• Преобразува пряка реч в непряка реч.<br>• Редактира текст чрез заместване, добавяне, съкращаване и разместване.<br>• Извлича информация от различни източници и речници. |
| *Литературни компетентности* | • Разпознава жанра *легенда*; открива *диалог*, *монолог* и *олицетворение* в художествен текст.<br>• Разграничава автора от литературния герой; изяснява мотивите за постъпките на героите.<br>• Изразява емоционално-оценъчно отношение към герои и събития.<br>• Рецитира стихотворения от класически български автори. |

**4. Специфични методи и форми за оценяване на постиженията на учениците и самооценяването им по конкретните теми:**

Постиженията на учениците се оценяват устно или писмено във всеки учебен час.

Оценката е качествена, формираща и е подкрепена от самооценката на ученика, реализирана по скала към всяка конкретна тема.

**5. Междупредметни връзки на учебната програма по БЕЛ ИУЧ:** математика, изобразително изкуство, родинознание, технологии и предприемачество, английски език.

**Междупредметни връзки по БЕЛ в IV клас:**

- **Математика:** Употреба на бройни и редни числителни имена в текстови задачи; извличане на данни от таблици и схеми.
- **Човекът и обществото:** Четене на легенди за българската история и селища; патриотични творби за национална идентичност; културно многообразие.

- **Човекът и природата:** Извличане на информация от енциклопедии; съчиняване на екологични текстове; олицетворение на природата.
- **Компютърно моделиране:** Справки в електронен тълковен речник; дигитален етикет при писане на съобщения; презентации за автори и книги.
- **Чужд език:** Съпоставка на части на речта, глаголни времена и чужди думи.
- **Изобразително изкуство и технологии:** Съчиняване по картина; илюстриране на текст; проекти за книги и училищен вестник.
- **Музика и спорт:** Драматизация на произведения; съставяне на текстове за спорт и здравословен живот

**6. Методически насоки:**

Урокът по български език и литература в избираемите учебни часове се отличава със специфична структура. Целта му е насочена към обобщение и интегриране на знанията и компетентностите. Ето защо той се изгражда на основата на следните примерни компоненти:

- Актуализация на опорни знания и умения;
- Пренос на уменията в нов контекст;
- Самостоятелно решаване на задачи;
- Създаване на вътрешнопредметни връзки;
- Обобщение и интерпретация;
- Задаване на домашна работа (по преценка на учителя).

**Кратки методически насоки за iv клас**

- **Фокус върху правописните и пунктуационните правила:** Системно отработване на проверката за пълен/кратък член (*заместване с „той“*), правописа на глаголите в 1 л. ед. ч. и 3 л. мн. ч. (*-а/-ат, -я/-ят, -м*) и поставянето на запетая пред съюзи в сложното изречение (*но, а, че, защото, за да*).
- **Формиране на умения за редактиране:** Практическо усвояване на четирите основни техники за поправка на ученически текст – *заместване, добавяне, съкращаване и разместване*.
- **Литературен анализ и извличане на информация:** Преминаване от просто възпроизвеждане на съдържанието към откриване на мотивите за постъпките на героите, разпознаване на художествени фигури (*олицетворение*) и формулиране на аргументиран писмен отговор.
- **Оценяване:** В IV клас текущото и срочното оценяване се осъществява с **количествени и качествени показатели** (тестове, диктовки, съчинения, преразкази, подготовка за Национално външно оценяване).

Учебното съдържание за избираемите учебни часове е представено в учебно помагало за избираеми учебни часове по български език и литература. Урочните единици са представени на разтвор, което гарантира плътност в урока. Учебното помагало съдържа допълнителни задачи и приложение, в което са включени примерни текстове за диктовка. Упражненията е добре да се използват диференцирано, според възможностите на учениците. По този начин се стимулира дейността на всяко дете и се мотивира към успешна учебна дейност.

**7. Тематично разпределение по глобални теми:**

| № | **Т Е М А** | **Брой часове** (1,5 часа/седмично) |
|---|---|---|
| **1.** | **Начален преговор:** Текст и изречения. Части на речта. Гласните и съгласните звукове | **6** |
| **2.** | **Входно равнище** | **1** |
| **3.** | **Звукове и думи:** Твърди и меки съгласни звукове. Изговор и правопис на кратките думи без ударение. Сложни думи – образуване, правопис и употреба. Антоними и синоними | **8** |
| **4.** | **Изречението в българския език:** Видове изречения по цел на изказване. Главни части: Подлог и сказуемо. Просто и сложно изречение. Преобразуване на изречения по състав. | **7** |
| **5.** | **Глагол и глаголни времена:** Лице и число на глагола. Сегашно, бъдеще и минало време. Съвместна употреба на глаголните времена. Изговор и правопис на глаголите. | **7** |
| **6.** | **Части на речта:** Членуване на съществителни имена. Пълен и кратък член при м. р. ед. ч. Прилагателни имена – образуване, правопис и членуване. Числителни имена – видове, правопис и членуване. | **7** |
| **7.** | **Годишен преговор:** Звукове и букви. Дума. Части на речта. Глаголни времена. Изречения. Текст | **7** |
| **8.** | **Подготовка за НВО – тестове** | **7** |
| **9.** | **Годишна проверка на знанията – изходно равнище** | **1** |
| | **Общо часове:** | **51** |